

Kultur- og kirke departementet

Postboks 8030, Dep.,
0030 OSLO

Buskerud fylkeskommunes høringsuttalelse - "Bibliotekreform 2014"

Buskerud fylkeskommunes høringsuttalelse inneholder:

1. Generelle kommentarer
2. Kommentarer til de enkelte forslag som kan ha betydning for fylkeskommunen
3. Øvrige kommentarer

1 Generelle kommentarer

Buskerud fylkeskommune er tilfreds med at det nå foreligger en grundig utredning som omfatter alle typer bibliotek, og særlig den betydning som tillegges regionale bibliotek tjenester.

Vi deler visjonen om et nettverk av bibliotek og tjenester som gjør kunnskap og kultur tilgjengelig for alle på tvers av ulike grenser, og som fremmer befolkningens aktive deltakelse - et bibliotekvesen som igjen kan måle seg med sine nordiske naboer.

Vi støtter i hovedsak de mål og mange av de tiltak som er foreslått.

Vårt samfunn, i hamskiftet fra industri til kunnskap, trenger sine bibliotek, men i styrket og fornyet utgave. Et løft av betydning må skje nasjonalt og utløse statlige midler, eventuelt overføring fra statlig til regionalt nivå. Fylkes-/regionbiblioteket har et stort potensial som utviklingsaktør, gitt klare oppgaver, nødvendig ansvar og tilstrekkelige ressurser. En reform vil kreve smidig samarbeid på tvers av institusjoner, sektorer og forvaltningsnivå. Vi noterer med tilfredshet at utredningen framhever Drammensbiblioteket på Papirbredden – Drammen kunnskapspark som et eksempel i så måte.

Tross sine begrensninger dokumenterer utredningen et behov for, og et potensial i utviklingen av bibliotek, som utvilsomt må føres videre som Stortingsmelding.

2 Kommentarer til enkeltforslagene

POST ADRESSERES TIL AVDELINGEN - IKKE TIL ENKELTPERSONER

Målområde 1 INNHOLD OG TJENESTER:

Strategi 1.1 Tilby digitalt innhold og nettbaserte tjenester

Kommentar til tiltak: *Etablere en abm-portal som felles inngang til nettbaserte kultur- og kunnskapsressurser.*

Det må være bedre å fortsette utviklingen av Kulturnett Norge, som dekker abm-feltet, framfor å etablere en ny abm-portal.

Kommentar til tiltak: *Iverksette programmet Norsk digitalt bibliotek.*

Dette er en grunnleggende forutsetning for å kunne gjennomføre en reform i norske bibliotek, og felles søk i norske baser er et naturlig første skritt.

Kommentar til tiltak: *Gi tilgang til sentrale kunnskapskilder gjennom lisenser og andre vederlagsordninger.*

Vi støtter dette tiltaket, som vil være av stor betydning, især for skolebibliotekene. Mens "Bibliotekreform 2014" går sin høringsrunde mister skolebibliotekene i videregående skole i Buskerud sin tilgang til Store Norske Leksikon grunnet dårlige økonomiske rammevilkår.

Strategi 1.2 Digitalisere viktige innholdsressurser

Kommentar til tiltak: *Etablere et program for digitalisering av materiale i arkiv, bibliotek og museer.*

Buskerud fylkeskommune støtter målet om brukertilgang til viktig materiale i digital form. I tillegg til å digitalisere lokale og annet (eldre) materiale som bare foreligger i trykt form, bør bibliotek stimulere og selv stimuleres til aktiv innholdsproduksjon.

Museene i vårt fylke har kommet langt i digitaliseringen av sine samlinger. Dette er imidlertid en svært kostnads- og tidskrevende, og vi skulle gjerne ha hatt klarere retningslinjer, og økonomisk støtte fra staten, til dette arbeidet.

Strategi 1.3 Utvikle nye digitale tjenester

Kommentar til tiltak: *Stimulere til utprøving av nye IKT-tjenester og -løsninger.*

Buskerud fylkeskommune er opptatt av fri programvare. Det foreligger forslag om etablering av et kompetansesenter for fri programvare på Papirbredden, noe bibliotekene kunne dra nytte av.

Strategi 1.4: Videreutvikle biblioteket som læringsarena og læringsressurs

Sambiblioteket på Papirbredden - Drammen kunnskapspark er et utmerket eksempel på den synergien som kan utløses ved at man organisatorisk tilpasser seg den ellers naturlige forbindelsen mellom kultur og kunnskap.

Kommentar til tiltak: *Etablere et fast samarbeid mellom bibliotekmyndighetene og utdanningsmyndighetene på nasjonalt nivå.*

Ett eksempel på et ”særlig aktuelt samarbeidsområde” er å identifisere den manglende kontakten mellom institusjonene som utdanner bibliotekarer og lærere. Den fører til sviktende bevissthet blant lærere og rektorer i forhold til bruken av bibliotektenester som middel til å nå målsettingene i læreplanene.

Skolebibliotekene er viktige for realisering av Kunnskapsløftet. Kompetansehevingen som blir iverksatt i forbindelse med Kunnskapsløftet må inkludere skolebibliotekarer.

Gjennom Kunnskapsløftet viser Staten vilje til satsing på blant annet informasjonskompetanse og leseferdighet. Føringene nedover til både folke- og skolebibliotek må tydeliggjøres.

Kommentar til tiltak: *Utvikle verktøy og metoder for opplæring i informasjonskompetanse.*

”Gi rom for lesing” har skjerpet fokus på skolebibliotekene i grunnskolen. Et liknende prosjekt rundt informasjonskompetanse anbefales.

Strategi 1.5: Videreutvikle kultur- og litteraturformidlingen i bibliotekene

Kommentar til tiltak: *Iverksette et program for litteraturformidling.*

Hovedutfordringen her må være å nå dem som ikke lenger har barneavdelingen som sin naturlige tumleplass. Nettbasert formidling, som gjennom den foreslåtte www.onskebok.no, har et stort potensial. Men den direkte formidlingen må også inn i programmet, for eksempel i form av bokprat. For å sikre kvaliteten må formidlingen evalueres, fortrinnsvis av andre.

Også her ligger det et betydelig ubenyttet potensial for samarbeid mellom bibliotek- og utdanningsinstitusjonene. Der finnes i dag så og si ingen kontakt mellom barne- og ungdomslitteraturmiljøet på lærerhøgskolene og bibliotekarer.

Kommentar til tiltak: *Sette av nasjonale midler til produksjonsstøtte og litteraturformidling i Den kulturelle skolesekken (DKS).*

I dag går mange av litteraturproduksjonene direkte ut til skolene, uten at bibliotekene blir sett på som den naturlige arenaen for besøkene. Hvor vidt bibliotekene er en del av den lokale skolesekken er også tilfeldig. Folkebibliotekets rolle som en mer aktiv aktør i Den kulturelle skolesekken må systematiseres.

Kommentar til tiltak: *Utvikle en handlingsplan for å styrke bibliotek, arkiv og museer som lokalhistoriske sentre.*

Det viktigste lokalhistoriske arbeidet foregår lokalt. En sentral handlingsplan må først og fremst ta sikte på å bygge opp under lokale og regionale initiativ.

Kommentar til tiltak: *Styrke og utvide de offentlige innkjøpsordningene for litteratur og andre medier.*

Å utvide innkjøpsordningene til også å omfatte film og videospill ser vi svært positivt på. Det trengs samtidig en betydelig kompetanseheving hos bibliotekarene på både ulike mediesjangre og bruken av dem (se også 3.1).

Strategi 1.6 Styrke bibliotekene som bidragsyttere til inkludering, integrering og kulturelt mangfold

Kommentar til tiltak: *Bidra til inkludering av innvanderne gjennom litteratur- og kunnskapsformidling*

Folkebibliotekene har en unik funksjon for innlemmelse i lokalsamfunnet. Her er menneskene likestilte individer, ikke klienter eller kunder. En politikk for mangfold og inkludering må satse på bibliotekene som virkemiddel.

De etablerte tiltakene Bazar og Det flerspråklige bibliotek har vist seg nyttige og verdifulle for hele landet, og må styrkes.

Målområde 2 STRUKTUR OG ORGANISERING:**Strategi 2.1: Styrke og utvikle de organisatoriske enhetene i Norgesbiblioteket**

Kommentar til tiltak: *Etablere sterkere og mer kompetente folkebibliotek gjennom en konsolideringsprosess som omfatter bibliotekene i flere kommuner.*

Mange bibliotek i Buskerud er for svake til å kunne møte dagens, og enda mer morgendagens krav. Særlig rammer dette de unge og de bibliotek-uvante. I noen regioner er det utviklet et nært samarbeid, som med fordel bør videreføres.

Vi finner imidlertid utredningens konkrete forslag noe unyansert, som i kravet om bemanningsstørrelse, og urealistisk, som i den underforståtte forutsetningen om lokal oppslutning og statlig støtte.

Reformforslaget kunne med fordel skilt tydeligere mellom biblioteket som sted og bibliotekets ulike funksjoner. Det er det fysiske biblioteket, lokalitetene med fasiliteter, møtestedet, som i første rekke ønskes bevart (evt. utbygd) i de enkelte kommunene. Boksamlingen kan med fordel være "flytende". For bemanning og kompetanse bør man prøve ut ulike modeller for hospitering, "sambruk" osv. Den største gevinsten ved en samordning/konsolidering kan sannsynligvis hentes ved å forene ledelsen i en person.

Buskerud har positive erfaringer med regionalt biblioteksamarbeid, som i Hallingdal. Fylkeskommunen ser en videre utvikling av dette i sammenheng med øvrige innsatsområder, og med sin rolle som regional utviklingsaktør.

Vi vil i denne sammenhengen også vise til "Drammensbiblioteket", som representerer en annen, men ikke mindre interessant konsolideringsmodell enn den som nevnes i tiltaket.

Fylkes-/regionbibliotekenes mulige roller kunne med fordel blitt utdypet, for eksempel med utgangspunkt i den britiske modellen, der konsolideringen er brakt opp på regionalt nivå.

Forslaget om å fjerne driftsoppgavene fra fylkes-/regionbibliotekene må drøftes inngående der de hører hjemme. Dette forslaget vil i Buskerud ha som konsekvens at bokbusstjenestene mest sannsynlig kommer til å bli nedlagt. Ut fra våre tidligere drøftinger med kommunene, har vi grunn til å tro at de ikke vil overta ansvaret for bokbussene. Folkebibliotekene fungerer som det beste desentraliserte kulturtilbudet vi har her til lands. Med beskyttelse av bibliotekloven, er det folkebibliotek i alle landets kommuner. Selv om vi opplever at en rekke filialer legges ned, finnes det fortsatt et betydelig nettverk av små bibliotekfilialer i tillegg til de større folkebibliotekene. Bokbussen fungerer i stor grad som en mobil bibliotekfilial, og har enkelte steder blitt satt inn som erstatning for nettopp nedlagte filialer. Bokbussen brukes også som et supplement til skolebibliotekene, som ofte er i en dårlig forfatning grunnet svært

begrensede ressurser. Dette gjør at en må spørre seg om ikke bokbussen nettopp bør være en kommunal eller interkommunal oppgave, og ikke fylkeskommunal.

Kommentar til tiltak: *Iverksette et program for skolebibliotekutvikling.*

Vi er i utgangspunktet positive til tanken om en skolebibliotekkoordinator i hver kommune, men utredningen sier ikke noe om det er folkebiblioteket eller skolen som skal ha det administrative ansvaret for stillingsressursen. Folkebibliotekene er små og gjerne nedprioritert i forhold til skolene, og opplever seg ofte som ensidig tjenesteyter. (Et eksempel på dette fra vårt eget fylke er en kommune der skolen "opprettet" en 40% stilling som skolebibliotekar i et kombinasjonsbibliotek, for så ikke å bidra økonomisk til denne stillingsressursen.) Det trengs en avklaring rundt rutiner og system for samarbeidet mellom skole- og folkebibliotek, og ikke minst hvem som skal bidra med hva.

Vi regner med at muligheter og begrensninger i forhold til kombinasjonsbibliotekene også blir en del av programmet.

Strategi 2.2 Videreutvikle det fysiske biblioteket

Biblioteket er et av de viktigste, og i mange lokalsamfunnet det eneste virkelig inkluderende offentlige stedet, åpent for alle, uten betaling eller andre ytelser.

Kommentar til tiltak: *Etablere et investeringsprogram for biblioteklokaler.*

Gjeldende ordning, med knappe rammemidler, utelukker i flere fylkeskommuner bibliotekene i utgangspunktet. Hvis ikke rammene økes så betydelig at det faller naturlig å inkludere biblioteklokalene, må midler tiltenkt bibliotekene øremerkes eller gis andre føringer.

Et investeringsprogram må svare til virkeligheten ut over landet, som rommer ulike typer lokaler og eierskaps-/driftsformer. Den beste, og kanskje eneste mulige løsning lokalt, kan være et mobilt bibliotek, eller leie av lokaler.

Strategi 2.3: Utvikle et brukerorientert og samarbeidende Norgesbibliotek

Kommentar til tiltak: *Etablere en transportordning for distribusjon av materiale mellom bibliotek i Norge*

En slik transportordning må danne grunnlaget for et "sømløst" bibliotektilbud. Buskerud fylkesbibliotek etablerer i likhet med stadig flere fylker slike ordninger, som så kan knyttes sammen nasjonalt.

Kommentar til tiltak: *Endre dagens biblioteklovgivning for å sikre samarbeidet i et nasjonalt biblioteknettverk*

Støttes.

Kommentar til tiltak: *Styrke krav til skolebibliotek tjenester i forskriften til opplæringsloven.*

Skal en fremme krav om skolebibliotektjenester i opplæringsloven må det inkludere personale med bibliotekfagleg kompetanse. Skolebibliotekarene må behandles som en del av skolens pedagogiske personale.

Strategi 2.4: Utvikle redskaper og metoder til evaluering av og kvalitetsheving av virksomheten i bibliotekene

Kommentar til tiltak: *Utvikle verktøy og metoder for evaluering og kvalitetsheving av virksomheten i bibliotekene.*

Det trengs helt nye redskaper for å synliggjøre aktiviteten i et moderne bibliotek. Buskerud fylkeskommune støtter tiltaket og de initiativ som allerede er tatt, og vil selv bidra til å ”Utarbeide metode for bedre resultatmåling”, som nedfelt i Handlingsplan for 2007-2010.

Målområde 3 KOMPETANSE OG FORSKNING:

Strategi 3.1: Fornye den samlede kompetansen i biblioteksektoren

Kommentar til tiltak: *Etablere et kompetanseutviklingsprogram for å styrke Norgesbiblioteket og de konsoliderte bibliotekene.*

Et slikt program er minst like nødvendig i og for biblioteksektoren som det tilsvarende Løftet i skolevesenet, og må ikke begrenses til kun å gjelde konsoliderte bibliotek, særlig ikke i den snevre forstand utredningen legger opp til.

Skolebibliotekarens kompetanse må bli mer synlig innenfor skolen. Bibliotekaren må få samme status som skolens ”pedagogiske personale”. Et krav om masterutdanning for skolebibliotekarere fra videregående trinn og oppover vil gjøre dem jevnbyrdige med lærere og lektorer. En annen måte å få dette til på kan være å tilby skolebibliotekarene poenggivende kurs i pedagogikk og/eller bibliotekdidaktikk.

Både ved utforming og gjennomføring av programmet må sentrale ledd stå i løpende dialog med de regionale ledd, som har kompetanseutvikling som en av sine bærende oppgaver.

Kommentar til tiltak: *Utvikle et hospiteringsprogram for bibliotekansatte.*

Et slikt program ville være særlig nyttig i forbindelse med samarbeid/konsolidering.

Strategi 3.2: Støtte faglig utvikling og kunnskapsdeling på tvers av og innenfor de ulike bibliotekfaglige områdene, og som ABM-samarbeid

Kommentar til tiltak: *Etablere et forskningsprogram der abm-området inngår.*

Dersom en oppnår å konsolidere mange bibliotek vil nok flere av dem få filialer i form av kombinasjonsbibliotek. Også noen av de større biblioteksenhetene kan bli organisert som det, for eksempel etter mønster av Drammensbiblioteket. Vi vet imidlertid altfor lite om erfaringen med kombinasjonsbibliotek (selv om det nå forskes på Drammensbiblioteket). Vi foreslår derfor at kombinasjonsbibliotek skal inngå som ett av de prioriterte områdene i forskningsprogrammene.

3 Øvrige kommentarer

Vår dato
30.04.2007

Vår referanse
03/02551-10

Flere viktige poeng i delutredningen "Rom for lek og læring" har forsvunnet i hovedutredningens skissering av tiltak for barn og unge. Det er for eksempel svært bekymringsfullt at utredningen ikke i det hele tatt nevner ordet samlingsutvikling. Det er ingenting i veien med bokkunnskapen til barne- og ungdomsbibliotekarene, men når det gjelder nye medier og kunnskap om barn og unge sin bruk av denne teknologien trengs det en omfattende kompetanseheving hos personalet. I Danmark stadfester bibliotekloven at de ulike media ikke skal forskjellsbehandles. Det er ikke mediet, men innholdet, som er vesentlig når en skal tilegne seg informasjon eller søke underholdning og kulturelle opplevelser. Dette poenget må komme mye klarere fram i Del I av "Bibliotekreform 2014".

Med hilsen

Åse Klundelien e f
fylkeskultursjef

Tone Østerdal
Konsulent